

le nekaj majhnega mi je na rečeno oceno — ki je za me v svoji celoti dokaj laskava — odvrniti v pošastilo g. ocenjevatelja in v opravičilo čestitim svojim naročnikom.

Kar se tiče naglasa, kateri je — kakor piše g. ocenjevalec — stavljen v knjižici večkrat brez vsega zmisla, mi je opomniti, da ima to na vesti tiskar: kajti, naj mi verjame g. ocenjevalec, da naglasov na besede »kupčija, tēr, věč, sedāj . . .« jaz ne delam nikdar. Saj bi pa to res ne imelo tudi nikakega pomena.

Da sem sprejel v knjižnico pravljico »Palček in orele«, katera se nabaja tudi v Razinger-Zumerjevem I. berilu; to se ni primerilo, kakor misli g. L., ampak vedoma sem uvrstil dotično povedko (saj mi je bilo že prej znano, da sodržuje ta sestavek R.-Ž. I. berilo na str. 62 pod imenom »Stržek«) med druge pravljice in pripovedke. Ta pravljica je namreč toli ljubka, da se mi je zdelo umestno, podati jo v zabavo tudi štajerskim otrokom, kjer dotična učna knjiga ni v šole uvedena. Saj sem tudi par drugih sestavkov vzel iz šolskih beril in sicer iz srednješolskih, tako n. pr. povedko »O kmetu in kučmah« (Šket, Čitanka za I. razred, str. 33), katero sem pa prezaupno ponatisnil, in baš zato se utihotapil v njo

stavek, kojega g. ocenjevalec v svojem poročilu radi konstrukcije glagola »nositi« graja.

Gledé besede »hudič«, katero mi tudi »Popotnikov« g. ocenjevalec šteje v zlo, naj omenim, da bodem rabil v bodče namesto izpodtikljivega označevala besedo »hudobec« ali »hudir«, ker se mi zdita ta dva izraza najmilejša, torej za mladinski spis najprimernejša. — Končno zagotavljam g. ocenjevatelja, da bodem znanprej kot korektor štetnih odtiskov (Bürstenabzüge) še vse bolj natančen in vesten, da se ne utihotapi v knjižico nobena tiskovna pomota; kajti povsem upravičena je zahteva gospoda ocenjevatelja, da naj so mladinski spisi čisti jezikovno pa tudi tiskovno.*

Anton Kosi, učitelj v Središči (Štaj.).

Tem potem se obračam do p. n. gg. šolskih voditeljev oziroma sl. krajin šolskih svetov z uljudno prošnjo, naj mi po dopisnici blage volje naznani, v kolikih iztisih jim smem »Zab. knjižnico« pošiljati. II. zvezek izide — če Bog da — meseca majnika. »Narodnih legend« IV. zvezek pa mesec kasneje. Da prihranim p. n. naročnikom svojih knjižic nekoliko poštnih stroškov, pripravljen sem pošiljati jim naročene zvezke do konca tekočega leta, pod tem pogojem, da mi potem novce skupno dopošljejo. Ako želi kdo na konci leta potrjen račun za krajni šolski svet — prav rad mu ga dopošljem. A. K.

L i s t e k.

Listi slovenskega pesimista.

IX.

Gospod urednik! Nikdo ne more vsem ustreči. Tako je tudi z nami »listkarji«. Slišali smo že razne nasvete, kakšen bodi »listek«, slišali tudi že razne tožbe, kakšen ni. Lahko je tukaj svetovati, lažje se je pritoževati, najlažje pa — zabavljati. Sploh sem si po raznih nasvetih ustvaril lastne nazore — ne gledé na Gouffroy-a, ne na Stritarja, ki je na Slovenskem prvi razmotrival »feljton«; listek, namenjen učitelstvu, kakor ga žele nekateri, da bode vsem ustrežal: 1. ne sme biti predolg, 2. ne sme biti prekratek, 3. ne sme obravnavati učiteljskih razmer, 4. ne sme jih tudi zmolčati, 5. satire se mora ogibati, sarkazem izpuščati kakor izpuščajo nekateri nerabljivega došluzenca: »Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan« . . 6. »listek« bodi, če le mogoče, resen in žaljiv zajedno.

Iz lastne prakse sem še dodal: »listek« bodi tako pisan, da nam je v razvedrilo. Seveda hoteč ustreči vsem tem raznobojnim in raznokrajnim potrebam, je pisanje »listkov« jako kočljiva stvar, nevhvaležen posel.

Da potreba ne pozna estetiških in sploh nikakih pravil, to je jasno. Taka potreba je bila tudi, da smo do zdaj na tem polji obdelovali večinoma učiteljsko gmotno stanje, kar je tudi siten posel: niti tukaj ni

mogoče vsem ustreči. Da bi bili vsaj v tem kmalu jedini!

Naši »listki« so bili doslej taki, kot so zahtevale naše potrebe in naše razmere. LAVORIKE in KOPRIVE pa — tako pravi — rasto na enem stebelu.

Baš razmere se po novem letu razvijajo uprav kilometerskimi koraki. Človek, ne vedoč, da je nesloga Slovanom najvernejša spremljevalka, mislil bi skoraj, da je to božja volja; a ljudje si dostikrat sami delajo božjo voljo, vsak pa za svoj žep pripravno, samo da more.

Ko bi dotični fakturji hoteli tako ročno zadoščati pravi našim potrebam, kakor ročno nam leté od drugih stranij polena pod noge, nehal bi pač kmalu klic: kruha, kruha!

Ko ne bi po nekod s še bolj »ostrim« mikroskopom kot »Postojinski« štiridesetake preiskovali, kjer diši po sovražni sapi — menda liberalni, ka-li — nehal bi kmalu tudi ta vzgoji tako pogubni prepír. Mi dobro vemo, katerima dvema činiteljema je izročena vzgoja nadpolne mladeži naše. Neizrekljivo lepo je, spodbudno in poučno, če sta tudi med seboj složna in jedina: Prijatelji smo č. duhovščine porsod, kjer je le mogoče. Da bi bili pa prijatelji in sovražniki zajedno, to je nemogoče.

Seveda se lahko, obravnavajoč to nemogočo zahtevo, veliko govori in piše, a pomniti treba: če hočeš res pravičen biti, ušesa moraš čisto zamašiti. Sploh smo za pogubonosne časnikarske polemike zelo srečni. Časniški predali se polnijo z žolčem in prazno — stafažo, in nikdo neče dojenjati. V ti zadevi smo pač pristni Slovani. Nemci pravijo, da odjenja vselej pametnejši, a kjer ni treba, tam se silimo z njih modrostjo, tukaj pa ne. Sicer pa velja o prepirih med Slovani isto, kar trdi A. Niemičič:

»Ah, jedanput pokunljeni
Vrag ne vrača rad se u tminu«.

Nič enakih posledic ni imel moj »listek« v novejši številki, dasi so se na več krajih pritoževali, da jih je učitelj »dal« v časnike. Nekje so mu celo pretili s tožbo, katero so pa potem veledušno (?) umak-

nili. Beklo se je, da to ni bilo za javnost, take reči bi morale ostati doma. Kaka salomonska modrost!

Drugod, kjer so bolj »zavedni«, začeli so agitacijo zoper učitelje z motivom: »Kaj bodo zabavljali, saj jih moramo mi plačati!« Zares krasne cvetke, ki obečajo še krasnejši sed!

Razmišljuj o različnih uspehih svojih »listkov« spomnil sem se — sicer se nerad spominjam nemških citatov — Heinejevih besed:

»Ah! wenn ich nur nicht zu vernünftig wär,
Ich thät' mir was zu leide«.

Zato pa, gospod urednik, da ste mi vrlo zdravi do prihodnjice! Videla bova, če naju Bog živi, kakšen uspeh bode imel ta »listek«.

Vaš

pesimist.

Naši dopisi

Iz Ljubljane. (Plače dunajskih učiteljev.) Večkrat smo že poudarjali, da sreča in blagostanje vsacega naroda je zelo odvisna od narodove omike. Vsakdanja skušnja nas uči, da tisti narodi, ki v omiki napredujejo, napredujejo tudi glede blagostanja. Omika naroda je pa največ odvisna od učiteljev; zato ni čuda, da je pozornost skoro vseh stanov obrnjena dandanes na ljudsko šolstvo, oziroma na ljudskošolske učitelje. In to po vsej pravici; kajti tista stranka, ki pridobi ljudske učitelje, oziroma ljudsko šolstvo na svojo stran, se obdrži na vrhuncu in gospoduje čez druge stranke. Da bo pa ljudsko šolstvo res dobro in prinašalo narodu zaželenih koristij, je pa treba skrbeti za dobre učitelje. Dobre učitelje treba je pa tudi dobro plačati, ali vsaj toliko plačati, da vsaj primerno lahko živé, ne pa tako, kakor pri nas, ko visimo med življenjem in smrtjo. In dokler bodo naše gnotne razmere tako neugodne, kakor so kljubu lanskemu zboljšanju (?), toliko časa bodo naša učiteljska večinoma refugium peccatorum in prav malo se bode taci oglasil, ki bi imeli v istini poklic do prevzisenega stanja. Toliko požrtvovalnosti se pa od ljudskih učiteljev tudi ne more zahtevati, da bi morali dan za dnevom stradati iz ljubezni do naroda, ko se že navadni pisarji in financarji bolje plačujejo, ko mi učitelji.

To važno stališče, koje ima ljudski učitelj med svojim narodom, dalo je povod nižeavstrijskemu deželnemu zboru in dunajskemu mestnemu zboru, da so se jeli baviti z načrtom zakona, s kojim se bodo zboljšale plače dunajskim učiteljem. Po tem načrtu bode dunajsko učiteljstvo razdeljeno v prihodnje v pet kategorij in sicer 1. v ravnatelj meščanskih šol; 2. v nadučitelje; 3. v meščansko-šolske učitelje; 4. v ljudsko-šolske učitelje in 5. v podučitelje. Vsaki ka-

tegoriji pripadata dva plačilna razreda. V prvem (višjem) plačilnem razredu uvrščenih bode jedna tretjina in v drugem (nižjem) plačilnem razredu pa dve tretjini vsaki kategoriji spadajočih učiteljev. Letne plače prvemu (višjemu) plačilnemu razredu posamezne kategorije spadajočih učiteljev bodo znašale v prihodnje 1500 gld., 1300 gld., 1100 gld., 900 gld. in 700 gld. Letne plače drugemu (nižjemu) plačilnemu razredu posamezne kategorije spadajočih učiteljev bodo pa znašale po 100 gld. manj; torej: 1400 gld., 1200 gld., 1000 gld., 800 gld. in 600 gld.

Vsak učitelj izvzemši zadnjo kategorijo dobi vsakih pet let 100 gld. starostne doklade.

Istotako ima vsak učitelj I. in II. kategorije pravico do prostega stanovanja v šolskem poslopju oziroma do stanarine 500 gld. (I. kat.) in 450 gld. (II. kat.). Tudi učitelji ostalih vrst dobé stanarino in sicer III. kategorija 300 gld. in po preteku 15 službenih let pa 400 gld.; IV. kat. 250 gld. oziroma 200 gld.; V. kat. pa 120 gld. oziroma 90 gld.

Razven tega so določene za suplente in začasne voditelje še posebne remuneratione. — Tako cenijo na Dunaji važnost ljudskih učiteljev in ljudskega šolstva.

Kako je pa pri nas?

Pri nas v beli Ljubljani — v slovenski metropoli — so pa pri lanskem zboljšanju že tako nizke plače še bolj znižali!

Žalostna nam majka! Dal Bog, da bi tudi pri nas kmalu bolje cenili ljudsko šolstvo in učiteljstvo!

Na Nižeavstrijskem so izdali v minolem letu za šolske stabe 1,505.237 gld. 12 kr. in od tega časa, kar obstoji novi šolski zakon pa 24,129.998 gld. 67 kr. Te številke mnogo povedó.